

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus X. Deus prohibet sibi offerri Lepores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

4. Tepor à minimis incipit, ut supra vidimus, non enim fervidus homo facile statim in majora prolabitur, sed sensim; vel quia de minimis non ita dolemus, aut non ita curamus, sive quod in minimis gravissimorum criminum semina delitescant, juxta illud *Ecles. cap. 19. Qui spernit modica paulatim decideret*: Minora enim fervorem minuunt, & sic firmus tepidi, robur animæ labefactant, & sic firmus debiles, & fervore diminuto, & viribus labefactatis ad majora disponimur, nec valemus tentationibus diaboli ita resistere. Tepidus ergo est, qui, ut ait *D. Dorotheus Serm. 3*, dicit: Quid refert si recreationis causa verbum impurum protulero? quid refert si in die jejunii aliquantum plus comederō? quid refert si orationem matutinam aut vespertinam neglexerō? ex hoc, quid est hoc, & quid est illud, inquit *Dorotheus*, quid refert hoc, quid refert illud? datur initium ut etiam gravissima tandem contemnamus.

Denique tepidi valde difficulter curantur: Quia tepiditas, nec propriè peccatum est, nec innocentia: Similis mihi videtur aurora, quæ cum nec nox sit, nec dies, sole caret & stellis. Peccatorem jacentem in luto multis modis possumus inde extrahere: Tepidum nullus audet movere, quia non jacet, sed stat, adeoque aut nihil curandum censemus, aut si quid sit, tam leve putamus, ut non videatur operæ pretium illi manum admovere, & sic difficilis est illius curatio.

Propter omnes illas rationes jam allatas dicit Deus se tepidos, & tardos, & pigros evomere ore suo, adeoque sicut prohibuit primogenitum asini sibi offerri in sacrificium, sic rejicit à se homines illos qui tarditate & pigritia, isti animali similes sunt.

DISCURSUS X.

Deus prohibet sibi offerri Lepores.

Vix ullum inter animalia timidius lepore est, etiam tremit ad minimos strepitus, numquam occurret venatoribus ut se contra vim illorum defendat, sicuti faciunt leones, apri, urfi, tauri &c. Ipsi cervi aliquando, quamvis valde timidi, etiam cornibus audent resistere, sed lepus semper fugit. Ergo per leporem significatur

cantur hominés timidi, adeoque sicuti Deus leporem tamquam animal imbellem rejecit à sacrificio, sic voluit per hoc significare homines imbelles & timidos ineptos esse ad suum obsequium.

Sunt autem multæ timidorum hominum species, nulla quæ valet. Prima est eorum qui scrupulis aguntur. 2. Qui timent clamari si vexantur impuris cogitationibus. 3. Qui despondent animum si semel labantur. 4. Qui timent se nihil proficere. 5. Qui timent bene agere propter homines. 6. Qui timent ubi nihil profus timendum est, &c.

scrupuli
& scrupulosi.

Incipiamus à prima specie, & videamus timorem scrupulorum. Hi plerumque omnia perditâ putant, si vel minima tentatione pulsantur, omnia habent suspecta, in omnibus etiam minimis se turbant & timent.

Petebat olim à se Propheta David Psal. 42. *Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me?* non dicit se turbari à malo spiritu, sed à tristi anima, adeoque si quis læto animo sit, nullum esse à tentatione periculum. Propterea addit: *Confitebor tibi Domine in cythara.* Dolorosa debet esse confessio, sed cum cythara, hoc est, non debet carere lætitiâ. Dicit ergo David Deum, etiam in confessione, requirere & planctum & gaudium. Quid ergo est confiteri in cythara? hoc est, plorare sine timore, in ipso dolore gaudere. Vis jam scire quis sine cythara Domino confiteatur? scrupulosi, qui post confessionem numquam securi sunt, semper timent ne male confessi sint. Mirum diaboli inventum, ut incipiant confessionem horrere, cum deberent lætari se esse confessos.

Audi rursus quid dicat David Psal. 57. *Vim, inquit, faciebant qui querebant animam meam: Ego autem tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum: Videtne quomodo Propheta doceat conflegendum cum dæmone? Non audire, nec loqui: Et ne putes Prophetam non fuisse exauditum à Deo, quia filebat, è contrario dicit: Factus sum sicut mutus: Tu tamen exaudies me Domine Deus meus: Ergo vox Davidis qua in tentatione clamabat ad Deum, silentium ejus fuit: Non sic scrupulosi: Auscultant dæmoni, multa secum, & cum dæmone loquuntur lingua, oculis, manibus, nutibus, & ideo semper timent, ne male fecerint etiam optima quæ fecerunt. Dæmon timore non vincitur, sed lætitiâ, non multis verbis, sed silentio: Ridendus hostis qui fremere potest, nocere non potest nisi tu velis, tunc autem vis, quando times.*

Ego

Ego, inquit diabolus, efficiam ut iste homo nec dormiat, nec manducet; persuadebo illi quod non semel dubitaverit de fide, quod non satis pie interfuerit sacro, non satisfecerit præcepto quia toties distractus, quia Sacerdotem non viderit, vel non audierit, quod conscientiam suam non bene examinaverit, quod se in confessione non bene explicarit, & ubi incœperit turbari propter umbras peccati, mox occurrent peccata alia super alia, ut plenus timore nihil agat quod valet. Quapropter nisi quis dæmonem explodat propter similes nugas, in periculo est ne gravius cadat. Ubi dæmon, præsertim animam piam, videt timentem & turbatam propter nugas, novas quotidie infanias ac inventiones excogitat, ut habeat quibus semper cum tentatione confligat, & interea negligat ea quæ ad profectum in virtute ac pietate necessaria sunt. Non sunt hæc viæ quibus perveniatur ad Deum, inter vias enim Domini non numerantur vani isti timores, & turbationes animi, quia nullæ viæ Domini sunt absque pace, fiducia, & quiete.

Altera Scrupulorum species priore deterior est, qui timent se damnandos quia malis cogitationibus vexantur. Quid ? tu- ne times excludi à cælo, & ideo turbaris cum tentaris ? quæ ratio ? quia, inquis, captivus trahor obscœnis phantasmatum imaginibus in lutum : Egone ejusmodi phantasiis tam crebro vexatus, possim salvari ? ut video, nondum bene edoctus es in schola Dei ; *David* enim dicit extorres fore è cælo, non qui cogitationibus rapiuntur, sed qui errant corde : Nisi enim turpitudinem quam cogitas, diligas corde, potes dicere cum sponsa in *Canticis cap. 1. Nigra sum, sed formosa*, quamvis nigræ cogitationes versentur in capite, propterea non desinit anima esse formosa : Quid ergo times excludi è cælo ? Non potest *Christus* odisse tentatum, qui non semel tentatus fuit à dæmone in deserto. Sponsa non reperit dilectum suum in lectulo contemplationis, sed in plateis tentationum, cum percussa & vulnerata longius abesse videbatur à sponso, Cogitationes illæ quæ te vexant, triumphum parant. Tam enim imbecillis est hostis noster, inquit *David Psal. 67*, ut si vel capillum verticis tangas, vincatur, sufficit, inquit, tangere *verticem capilli perambulantium in delictis suis*. Quasi diceret : Ego didici tantam esse meorum hostium imbecillitatem, ut vinci possint si tantum unus capitis capillus tangatur. Ficta enim est & imaginaria illorum fortitudo.

*Puffillanti-
mitis.*

N n n

Quod

Quod ut clarius intelligas, nota verba *Davidis*: *Perambulant*, inquit, *in delictis suis*. Tu ambulas in innocentia tua quando illi veniunt oppugnatum animam tuam: Quid habes quod timeas, quando vincere potes si tangas tantum unum capillum? Quando vero audis *Davidem* dicentem quod *perambulent*, adhuc minus habes quod timeas: Perambulare enim nihil aliud est quam in exiguo spatio se exercere, adeoque idem spatium sæpius percurrere per transfennam, non enim audet diabolus hærare si tu generoso animo sis; si vero times, ex illo tuo timore diabolus audacior fit, & ubi tantum venerat ut per transfennam animum tuum perambulet, fixam sedem figit ut fortius te oppugnet. Noli illius vires timere, & non timebis damnari.

Tertia species timidorum est illorum qui animum despondent, si semel labantur. Invenies quidem homines severos qui dicant: Virtus si semel titubet, frangitur. Audiant illi quid dicat sponsa *Cant. cap. 2. Sicut Malus*, inquit, *inter ligna sylvarum, sic dilectus meus*. Quænam est ista similitudo, comparare dilectum suum Malo, quæ frondes amittit in hyeme, & tot mensibus quasi arida est instar trunci? quare non potius comparat illum Cyparisso vel Cedro, quæ numquam virorem suum amittunt?

Nihil minus, Malo arbori comparat, ne illi animum desponderent ex quibus interdum folium defluit.

Propterea sponsus se florem campi appellat, ubi pleraque modo arent, modo virent, ubi nullus flos videtur in hyeme, & nihil non floret in vere.

Et sane si Deus illam sanctimoniam tantum probaret quæ numquam labitur, rari scripti essent in libro vitæ *Petro* dicitur *Matth. cap. 16. Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam*, & tamen petra illa frangitur ad vocem unius ancillæ, non ideo tamen petra esse defuit, aut Ecclesia super eam fundata labat. *Myses* dubitavit an ex petra posset educere aquam, non ideo tamen defuit esse Sanctus. *Ioannes* qui in cæna recubuit supra pectus Domini, hauserat inde divinitatis arcana, in horto, orante *Christo*, dormitavit, post, victo *Christo*, aufugit, & tamen eo crucifixo, perstitit sub cruce intrepidus. *Ionas* post revelationes fugit à Deo, & timuerat prædicare in *Ninive*, postea tamen summo ardore oravit in ventre Ceti, & inter Sanctos, ac Prophetas Domini numeratur. Audio *Davidem* clamantem *Psal. 9. Tu Domine exaltatus*

de portis mortis, sed addit: *Vt annuntiem omnes laudationes tuas in portibus filia Sion.* Non solum labitur *David* post innocentiam, sed etiam jacet in medio mortis; inde tamen non eruitur solum, sed etiam exaltatur, & statim dicit se transpositum in montem *Sion* quo nihil est sanctius, & post adulterium ac homicidium eo sanctitatis pervenit ut nullus illo rex fuerit sanctior.

Humanum est labi, quid ergo despondemus animum, omniaque perdita existimamus si forte semel labamur? ipse *Deus* non spernit sanctitatem labantem. *Apostoli* omnia reliquerant propter *Christum*, & tamen ex ambitione inceperunt disputare quis eorum esset primus, non ideo desierunt gaudere quod publicè in concilio, propter *Christum*, cæsi fuissent flagellis: *Noë* sua pietate mundum servaverat, & non servavit se ab ebrietate, postea tamen & Prophetat, & Deo sacrificia offert. *Magdalena* post tot lacrymas amoris, nimio dolore abripitur ut mortuum lugeat fratrem, iterum tamen & *Christum* audit loquentem, & summo cum amore, & lacrymis quærit illum in sepulchro: Dies me deficeret si singula percenterem.

Hoc ad extremum notandum est quod Sancti si cadant interdum, non diu hærent in luto, & ut exsurrexerint, clarius refulgebunt, & ferventiores fient. Quare si lapsus es, noli equidem timere, nec desperare, potes enim ex *Saulo* fieri *Paulus* & ex *Publicano* fieri *Apostolus*.

Quarta species timidorum est illorum, qui metuunt bene agere propter homines, aut difficultates occurrentes in via virtutis: Propterea vel non audent facere bona propter obloquia hominum, vel desistunt ab eo quod semel bene inceperunt.

Respectus
humani in
exercenda
virtute.

Quoad primum, quid stultius quam timere dicta hominum in exercenda virtute, quidquid enim agas, semper erit quod aliqui maximè probant, alii improbabunt, quod hi efferunt usque ad cælum, illi depriment usque ad infernum, & ego propter hominum dicta tam stulta, & sibi mutuo adversantia, non audebo facere bonum? Cum *Christus* faceret miracula, quidam, inquit *Ioannes cap. 7.* dicebant quia bonus est, alii autem dicebant, non, sed seducit turbas, non ideo desistebat *Christus* facere miracula: Si *Magdalena* hominum obloquia & dicta timuisset, numquam *Magdalena* fuisset, sed semper peccatrix mansisset; ut autem *Magdalena* fieret, non tantum non obloquia timuit, sed contra audacior ivit.

Diu illa peccaverat, & nemo loquebatur, convertitur, & nemo de ea non obloquitur.

Prosternitur ad pedes *Christi*, & adversarios patitur. Plorat, & peccatrix dicitur, epulas parat, & prodiga dicitur: Sive lacrymas effundat sive unguentum, non potest compefcere susurrone. Habet sibi infestos non tantum Phariseos, sed etiam Apostolos.

Vultis videre quam parum hoc *Migdalena* curaverit? Sæpè per famulos exploraverat quò *Christus* divertisset. Audivit abyssè in templum, non accurrit, dixit enim intra se, qui luget in templo, potest laudari: Intellexit illum secessisse in sylvam cum suis Apostolis, non ivit; potest enim peccatrix lugere in solitudine, sed non potest ubi non est turba hominum, pudore suffundi: Nuntiaverant famuli *Christum* esse in domo matris suæ: Absit, inquit, ut eo Vadam, mater enim me plorantem consolaretur. At ubi intellexit *Christum* in domo Pharisei accubuisse, hominis tam impudentis ut nec Deo parceret, tunc exclamavit: *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.* Jam non lugebo tantum, sed etiam pudore suffundar: Quantum effundam unguenti in pedes Domini, tantum famuli in me profundent injuriarum: Ergo eo ivit, ibique sui doloris theatrum extruxit, ubi & Pharisei audacia, & famulorum impudentia dolentem disteriis impeterent. Sed quid ad me si multi ibi obloquentur? dummodo *Christo* placeam, quid mihi cum hominibus? garriant illi, ego plorabo: Dicant illi fanda atque nefanda, ego *Christi* pedes osculabor & ungam: Numquid præstat *Christo* placere bene agendo, quam timere displicere hominibus si bene agas? Ergone quidem, si totus mundus tibi obloqueretur, desistendum à bene inceptis, alioquin timidum animal es quod Deo non meretur offerri.

Via virtutis non est difficilis.

Tu vero quid times? difficultates quæ occurrunt in via virtutis? Ego autem dico nullas esse difficultates in exercenda virtute: Scio antiquos Philosophos & Poëtas contrarium docuisse. *Hesiodus* enim ait *Ode 7. Virtus continuus labor est.* *Plato Lib. 2 de Repub.* dicit viam virtutis esse valde difficilem ac laboriosam. *Simonides* propterea sedem illius statuit in arduis rupibus.

Ego autem dico cum Philosopho *Seneca Lib. 2 de Ira cap. 13.* Non est, inquit, arduum ad virtutes & asperum iter, ut à quibusdam dictum, plano adeuntur: Non enim sunt majores difficultates quam tu ipse facias; si timidus es, *frangis laborem in præcepto*, inquit *Davisk,*

David, timido enim ac pusillanimi omnia difficilia sunt, si generosus es, nullæ sunt difficultates, animo enim generoso etiam difficilissima facilia sunt, & gravissima, levia: Ergo ut via virtutis facilis sit vel difficilis pendet ex tuo arbitrio.

Vis hoc clare videre? experieris ex illis quæ quotidie fiunt in mundo. Quid vis? numquid difficile est in se noctem integram vigilare, & postredie capite laborare, & fracta habere membra? quid vis? difficile est, inquires. Rectè: Hoc tamen non est difficile domesticæ, sed jucundum, dum publico tripudio interest: Quomodo hoc potest esse jucundum quod difficile est? quia libenter facit, & ideo facile est.

2. Numquid difficile est, totos dies invigilare negotiis sæcularibus, studere, scribere, discurrere, timere jacturam, prævertere pericula, mille curas habere? &c. difficile est, inquires, rectè, ideo enim conjugium præsertim, magnum onus vocatur: Et tamen hoc non est difficile iis qui inhiant lucro: Unde hoc? quia amor lucri omnia facit facilia.

Quid difficilior quam agere militem? quam cubare in dura humo, dormire sub dio, pati ardores, frigora, famem & sitim, proficisci per nives & grandinem, pugnare, vitam exponere? & tamen plurimi suam inde capiunt voluptatem: Quomodo hoc fieri potest? amor gloriæ omnia facit facilia.

Sic singula quæ difficilia sunt in mundo, si percurras, reperies nihil tam difficile esse quod non jucundum aut facile videatur, quia amatur, & libenter fit, pro quo? pro mundo: Quid ergo tam difficilia videntur quæ fiunt pro virtute & Deo? tædium parit Missa si diutius durat, horremus mortificationes, timemus adversitates, non ferimus nobis contradici, non habemus animos ut frangamus Passiones nostras, ideo ista difficilia videntur; si vere Deum ac virtutem diligeremus, faciliora longe illa forent quam omnia quæ fiunt pro mundo: Tales homines tam timidos ac pusillanimes non vult Deus admittere ad suum obsequium.

Postrema denique species timidorum est illorum, qui timent ubi nihil prorsus timendum est, nec ulla timoris apparentia. Audi hæc de re pulcherrime differentem Philosophum *Senecam Epist. 13 ad Lucilium*: Plura, inquit, sunt *Lucili*, quæ nos terrent quam quæ premunt, & sæpius opinione quam re laboramus: Illud tibi præcipio ne sis miser ante tempus, cum illa, quæ velut imminetia ex-

N A 3

payisti,

pavisti, fortasse numquam ventura sint, certe numquam venerint. Quædam ergo nos magis torquent quam debeant; quædam ante torquent quam debeant, quædam cum omnino non debeant. Aut augemus dolorem, aut fingimus. Quomodo, inquires, intelligam an vana sint an vera quibus angor? accipe hujus rei regulam. De præsentibus facile est judicium: Quod futurum est, hodie nihil habet negotij: Si futurum est, primum dispice an certa sint argumenta venturi mali, plerumque enim suspitionibus laboramus.

De hujusmodi hominibus ait *David Psal. 13: Illic trepidaverunt timore ubi non erat timor.* Bene ait *Seneca: Suspicionibus ducimur, & ideo etiam umbras timemus. Ut præ oculis quasi videas quid hoc sit: Propono tibi quod narrat *Famianus Strada de Bello Belg.* pag. 397: Cum Dux *Albanus*, inquit, *Daventria* esset in *Transsilvania*, aliquos exploratores emisit; hi non multum profecti, strepitum tympanorum audiunt, mox quatuor vexilla conspiciunt, & illico ad *Albanum* redeunt, referuntque adventare hostem, & in proximo esse: Vix poterat *Albanus* adduci ut crederet, quia tamen à speculatoribus diversæ nationis id asseverabatur, propere tribunos, præfectosque admonet ut sint parati ad pugnam, & aciem instruit, simul alios qui propius observent hostium vires & numerum emit, quibus inde digressis in conspectum veniunt quatuor vexilla, prælata totidem curribus velo ac fronde intectis in quibus nova nupta magno agrestium circumludentium comitatu in vicinum pagum vehebatur; & sicut tota trepidatio versa est in hilaritatem, præteriensque sponsa ante aciem festo sclopörum plausu confalutata est. Vides hic quid sit trepidare ubi non est timor? quoties nos tristitia timemus, sed vanè, quia sæpe desinunt in hilaritatem. Timentur, inquit *Hilarius in Psal. 54*, quæ non timenda sunt, sic & fit ut non timeantur quæ timenda sunt: Dum enim vanè timeamus futura quæ forte numquam evenient, præsentia quæ timenda sunt, non curamus.*

Quotquot jam vidistis species hominum timidorum ac pusillanimum, naturam leporis habent, adeoque sicut Deus noluit sibi lepores offerri in Sacrificium, sic & timidos homines non vult admittere ad suum obsequium, magnis enim animis opus est ad illi serviendum.